

สถานการณ์การผลิตและการตลาดเห็ดฟางที่เพาะด้วยทะลายปาล์มน้ำมัน
Production and Marketing of Straw Mushroom from Oil Palm Waste

อุไรวรรณ นาสพัฒน ลาวัลย์ นิยมวิทย์ สมร ออกवेश สุภาพร นุตพันธ์ ศรีอุไร กุลธรรม

บทคัดย่อ

ในปี 2544 ศึกษาสถานการณ์การผลิตและการตลาดเห็ดฟางที่เพาะด้วยทะลายปาล์มน้ำมัน ทำการรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกร โดยการสัมภาษณ์และให้เกษตรกรบันทึกข้อมูลผลผลิตและราคาเห็ดที่จำหน่ายได้ในแต่ละวัน โดยศึกษาในเขตภาคใต้ 2 จังหวัดคือจังหวัดสุราษฎร์ธานีและกระบี่ ทำการเก็บข้อมูล 2 ฤดูปลูกคือฤดูร้อนและฤดูฝน สุ่มตัวอย่างเกษตรกรโดยวิธีเจาะจง (Purposive Sampling) ในฤดูร้อน ได้จำนวนเกษตรกร 48 ราย จำแนกออกเป็น 3 กลุ่มตามสถานที่ที่ใช้เพาะเห็ดคือ เพาะในบริเวณสวนมะพร้าว 20 ราย สวนปาล์ม 24 ราย และสวนยาง 4 ราย ในฤดูฝนได้จำนวนเกษตรกร 49 ราย จำแนกเป็นเพาะในสวนมะพร้าว 20 ราย สวนปาล์ม 29 ราย รวมทั้ง 2 ฤดูปลูกได้จำนวนเกษตรกร 97 ราย ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ ข้อมูลทั่วไป จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ช่วยเพาะเห็ดโดยเฉลี่ยมี 2-3 คน เพาะเห็ดมาแล้ว 2 ปี และส่วนใหญ่เพาะเห็ดเพื่อเป็นอาชีพเสริม แหล่งความรู้ที่ได้รับคือได้รับจากเพื่อนบ้าน และในการเพาะเห็ดฟางด้วยทะลายปาล์มน้ำมันของเกษตรกร สำหรับในฤดูร้อนมีระยะเวลาการเพาะเห็ดตั้งแต่เริ่มหมักวัสดุจนถึงเก็บผลผลิตหมด 34 - 57 วัน เฉลี่ย 44 วัน มีจำนวนวันที่เก็บผลผลิต 9- 31 วัน ได้ผลผลิตเฉลี่ย 2.22 กิโลกรัมต่อเนื้อที่เพาะ 1 ตารางเมตร จำหน่ายได้กิโลกรัมละ 19 - 30 บาท เฉลี่ย 26 บาท มี ต้นทุนการเพาะต่อผลผลิตเห็ดสด 1 กิโลกรัมเท่ากับ 33.14 บาท (ต้นทุนการเพาะคิดรวมค่าแรงงานในครัวเรือน ค่าเสียโอกาสการลงทุน ค่าดอกเบี้ยและค่าเสื่อมเครื่องมืออุปกรณ์การเกษตรต่างๆ) ส่วนในฤดูฝนมี ระยะเวลาการเพาะเห็ด 32 - 51 วัน เฉลี่ย 41 วัน มีจำนวนวันที่เก็บผลผลิต 8- 25 วัน เฉลี่ย 15 วัน ได้ผลผลิตเฉลี่ย 2.10 กิโลกรัมต่อเนื้อที่เพาะ 1 ตารางเมตร จำหน่ายได้กิโลกรัมละ 16-27 บาท เฉลี่ย 24 บาท มีต้นทุนการเพาะต่อผลผลิตเห็ดสด 1 กิโลกรัมเท่ากับ 28.42 บาท พบว่าเกษตรกรไม่ได้กำไรและขาดทุน เพราะราคาเห็ดที่จำหน่ายได้ค่อนข้างต่ำ และจากการศึกษาต้นทุนการเพาะเห็ดฟางในโรงเรือนที่ภาคกลาง 4 จังหวัดคือปทุมธานี นครนายก สระบุรีและอ่างทอง พบว่ามีต้นทุนการเพาะกิโลกรัมละ 38 บาท จำหน่าย ได้กิโลกรัมละ 32-50 บาท ซึ่งจะเห็นว่าต้นทุนการเพาะเห็ดฟางที่ภาคกลางสูงกว่าที่ภาคใต้ แต่ราคาจำหน่ายได้ก็สูงกว่าด้วยประมาณกิโลกรัมละ 8-26 บาท (ลาวัลย์ นิยมวิทย์และคณะ, 2543) ในการจำหน่ายเห็ดโดยส่วนใหญ่เกษตรกรขายเห็ดที่บ้านหรือจตุรัสชื่อในหมู่บ้านโดยมีพ่อค้ามารับซื้อถึงที่บ้านหรือฟาร์ม และโดยส่วนใหญ่

เกษตรกรเก็บและขายผลผลิตเห็ดในช่วงเช้า สำหรับปัญหาที่พบมากในการเพาะเห็ดคือมีศัตรูเห็ดทำลายมาก เช่น เชื้อราและหนอน รองลงมาคือคุณภาพของเชื้อเห็ดไม่แน่นอน และเห็ดราคาถูกมีพ่อค้ามารับซื้อน้อยรายถูกกดราคา

คำหลัก: การสำรวจ (Survey) เห็ดฟาง (Straw Mushroom) ต้นทุนการผลิต (Cost and net return)

กรมวิชาการเกษตร